

DOMINGO SANGRIENTO

Paul Greengrass

Drac Màgic

drac.info@dracmagic.cat
www.dracmagic.cat

Sinopsi

A Irlanda del Nord, el 30 de gener de 1972, tretze persones van morir als carrers de la ciutat de Derry (Londonderry per als anglesos) i catorze més van ser ferides per les bales de l'Exèrcit britànic. Eren uns civils desarmats que participaven en una manifestació contra el decret del Govern britànic que autoritzava els internaments preventius.

Aquell dia, que es coneix amb el nom de Bloody Sunday (Diumenge Sagnant), va ser crucial en la història del conflicte irlandès perquè va convertir un enfrontament de més de set-cents anys d'antiguitat en una guerra civil, va fer que molts joves s'integressin a l'IRA i va alimentar un cicle de vint-i-cinc anys de violència.

Objectius pedagògics

Domingo sangriento és una pel·lícula que mostra un dels episodis més tràgics i terribles del llarg conflicte entre Irlanda del Nord i el Govern britànic de manera profundament realista, sense concessions de cap tipus ni recursos efectistes. Un dels principals elements d'interès del film és la seva construcció narrativa i dramàtica: la pel·lícula mostra les vint-i-quatre hores del 30 de gener de 1972 a la ciutat de Derry de manera cronològica i utilitzant una estètica gairebé documental, molt propera als reportatges de guerra. Tot això permet al director Paul Greengrass mostrar de la manera més objectiva i crua possible l'absurditat de la violència per la violència i la ceguesa d'uns diri-

GUIA DIDÀCTICA - SECUNDÀRIA

Títol original: *Bloody Sunday*

Direcció i guió: Paul Greengrass

Producció: Mark Redhead (Irlanda / Gran Bretanya, 2002)

Director de fotografia: Ivan Strasburg

Música: Dominic Muldoon

Disseny de producció: John Paul Kelly

Muntatge: Clare Douglas

Interpretació: James Nesbitt (Ivan Cooper), Tim Pigott-Smith (general Ford), Nicholas Farrell (brigada MacLellan), Gerard McSorley (Lagan), Kathy Keira Clarke (Frances Cooper), Allan Gildea (Kevin McCorry), Gerard Crossan (Eamonn McCann), Mary Moulds (Bernadette Devlin), Declan Duddy (Gerry Donaghy)

Durada: 107 minuts

gents polítics i militars que podien haver evitat una tragèdia que marcaria decisivament la història d'Irlanda del Nord. *Domingo sangriento* destaca, al mateix temps, per la seva atmosfera opressiva, gairebé terrorífica, i per impecable treball de documentació i recreació històrica.

Vint-i-quatre hores dins l'horror

Domingo sangriento és un excel·lent exemple de l'auge que el cinema social i de denúncia política està experimentant a pràcticament tot el món. La tensa situació política viscuda els últims anys, amb els atemptats de Nova York de l'onze de setembre de 2001 com a detonant, ha portat molts cineastes a mirar cap a determinades situacions del passat i del present amb una voluntat reivindicativa i crítica. La història i el conflicte d'Irlanda del Nord ja havien estat tractats a la dècada dels anys noranta en diversos films, entre els quals destaquen *Michael Collins* (Neil Jordan, 1996) i, més especialment, *En el nombre del padre* (In the Name of the Father, 1993) i *The Boxer* (1997), dirigits per Jim Sheridan. Això no obstant, faltava una pel·lícula centrada en un dels successos més dramàtics, terribles i injustos del conflicte entre Irlanda del Nord i Gran Bretanya, conegut amb el nom de Bloody Sunday (Diumenge Sagnant). El gener de 1972, l'Associació de Drets Civils d'Irlanda del Nord, que treballava conjuntament amb grups locals, va convocar una manifestació de protesta per al diumenge 30. La manifestació havia de

començar a Bishop's Field, Creggan, el barri catòlic edificat en un pelat turó allunyat del centre, i seguiria per Free Derry fins a l'Ajuntament, la seu del poder polític local (protestant) per celebrar un míting. L'objectiu de la manifestació era protestar contra els internaments sense judici, una mesura introduïda pel govern britànic l'estiu anterior per pressions del Govern unionista de Stormont, el qual havia advertit també d'una possible reacció violenta dels protestants davant del creixent malestar dels catòlics. Derry, de fet, és la ciutat on va néixer el moviment en defensa dels Drets Civils el 1968. És la ciutat més occidental de Gran Bretanya, a gairebé deu quilòmetres de la frontera amb Donegal, tot i que separada de Belfast pels Monts Sprerrin. Situada a les ribes del riu Foyle, justament abans del punt en què aquest s'obre a un ampli estuari, Derry és una de les ciutats més representatives, i alhora simbòliques, del conflicte entre Irlanda del Nord i la Gran Bretanya. Ja al segle XVII, els protestants lleials a Guillem d'Orange van resistir a la ciutat un llarg setge de l'exèrcit catòlic de Jacob II, i el 1969 la població catòlica del Bogside -el barri catòlic per excel·lència de Derry- va resistir l'atac d'activistes protestants, oficials de policia inclosos, que estaven intentant fer-los fora de les seves cases. Ni tan sols hi ha acord amb el nom de la ciutat: per als protestants és Londonderry, però els catòlics s'hi refereixen pel seu antic nom gaèlic, Derry, que significa "roureda".

El Govern unionista de Belfast, l'Exèrcit i el Govern britànics estaven decidits a aturar la manifestació en defensa dels Drets Civils de manera contundent. El comandant de les forces terrestres d'Irlanda del Nord, el general Robert Ford, s'havia reunit amb comerciants protestants del centre de la ciutat que es queixaven dels constants atacs de joves de les zones nacionalistes. El general Ford va ordenar al general MacLellan, comandant de la VIII Brigada, responsable de la zona de Derry, que proposés un pla que, segons va insistir Ford, havia d'implicar la utilització de membres del I Batalló del Regiment de Paracaigudistes com a força encarregada de fer les detencions. Els "paraques" tenien la base a Belfast, on ja havien adquirit una reputació temible. Mai no havien estat abans als carrers de Derry, però tot i això es va fixar un objectiu: 500 detencions. Malgrat comptar amb la participació de prop de quinze mil

persones, la manifestació va acabar en un autèntic bany de sang, amb tretze morts i desenes de ferits a causa de l'atac amb foc real de l'Exèrcit britànic. La matança va tenir nefastes conseqüències pel conflicte, ja que desembocà en una guerra civil que duraria prop de vint-i-cinc anys, alimentant una onada de violència i odi en el transcurs de la qual moririen més de tres mil persones.

El film de Paul Greengrass explica tot el que va passar aquell fatídic dia, des de la matinada fins a la caiguda de la nit, des de l'arribada de les tropes als carrers de la ciutat assetjada fins a la violenta actuació dels soldats del Regiment de Paracaigudistes contra els manifestants civils: són vint-i-quatre hores dins l'horror. El guió del film segueix quatre homes que van tenir un paper més o menys decisiu en el desenvolupament dels esdeveniments amb una mica més de detall. En primer lloc, Ivan Cooper (impressionant interpretació de James Nesbitt), membre del Parlament i líder dels defensors dels Drets Civils, ple d'idealisme i que comparteix el somni de Martin Luther King d'aconseguir un canvi pacífic. El seu pare havia format part de la UVF (Ulster Volunteer Force), una organització paramilitar protestant, però ell no creia en l'ús de la violència (mai més no tornaria a anar a una manifestació després del Diumenge Sagnant). En segon lloc, Gerry Donaghy (Declan Duddy), un rebel catòlic de 17 anys del Bogside que es veu arrossegat a la violència per l'enfrontament amb els soldats. Acaba de sortir de la presó després de passar-hi sis mesos per llançar pedres a les forces de seguretat i és un membre del que l'exèrcit britànic anomenava "joves brètols de Derry" ("*Derry young hooligans*", o "DYH"). Tot i que participa activament en la lluita contra l'Exèrcit, està enamorat d'una noia protestant i desitja anar a viure amb ella. En tercer lloc, el general de brigada Patrick MacLellan (Nicholas Farrell), comandant de l'Exèrcit britànic a Derry, l'home encarregat de planificar i supervisar l'operació militar concebuda pel seu superior, el comandant de les Forces Terrestres d'Irlanda del Nord, el general Robert Ford (Tim Piggott-Smith). MacLellan havia expressat certes reserves sobre el dispositiu militar i suposadament va ser ell qui va ordenar a la brigada de paracaigudistes que entressin en acció. En quart i últim lloc, un jove paracaigudista (paper interpretat per Mike Edwards) que va presenciar els

esdeveniments d'aquell dia com a membre de la unitat que va fer, com a mínim, la meitat dels trets.

El productor del film, Mark Redhead, explica al *pressbook* del film: «Era molt important, com a britànics que som, explicar no només la història de la població civil i de les seves víctimes, sinó també la dels soldats britànics, perquè el Diumenge Sagnant també és una història britànica. La imatge que els britànics tenen de si mateixos és que són gent sensata, moderada, que no es deixa portar pels excessos. Però com és possible que els soldats britànics desapareixin sobre 27 civils desarmats? A més, vam pensar que la història podria tenir una ressonància més gran d'aquesta manera, ja que al llarg de la història hi ha hagut episodis d'enfrontaments entre exèrcits i poblacions civils, per exemple a Txetxènia i a Israel».

Redhead i el director Paul Greengrass, també responsable d'un guió implacable i que dosifica a la perfecció la tensió i la progressió dramàtica, van preparar a consciència el film buscant tota la informació possible sobre el Diumenge Sagnant, procés pel qual van comptar amb la col·laboració de l'escriptor Don Mullan. Criat a Derry, Don tenia quinze anys quan va tenir lloc la manifestació pels Drets Civils i estava a menys d'un metre de Michael Kelly quan aquest va caure mort a trets. Després que una investigació judicial, realitzada mesos després de la tragèdia, arribés ràpidament a la conclusió que s'havia disparat sobre l'exèrcit i que alguns dels morts anaven armats, Don va començar a recopilar informació i declaracions de molts testimonis d'aquell dia, moltes de les quals havien estat enviades per l'Organització pels Drets Civils a Lord Wigery, el jutge encarregat de la investigació, però sense cap èxit. Les declaracions recollides serien la base de *Eyewitness Bloody Sunday (Testimonis del Diumenge Sagnant)*, el llibre que va ajudar a despertar l'interès del públic en els fets de Derry i que va donar un nou impuls a la campanya de les famílies dels morts i ferits perquè es reobris la investigació. La participació de Don Mullan en la producció va ser decisiva perquè els màxims responsables del film poguessin contactar amb els supervivents de la manifestació i presentar els fets de la manera més veraç possible. La narració de *Domingo sangriento*, així, està dotada d'un nerviosisme i d'una força poques vegades vistes en un film d'aquestes carac-

terístiques, i mostra el desenvolupament dels fets amb una claredat admirable i sense concessions demagògiques ni sentimentals. D'una duresa en alguns moments difícil de suportar, *Domingo sangriento* no deixa ni un sol moment de tranquil·litat als espectadors i espectadores, però el seu major encert és la voluntat de mostrar, d'ensenyar sense jutjar ni prendre partit en cap moment per un bàndol o un altre. El nivell de realisme assolit per Greengrass és tan gran que contagia la crispació i el terror viscuts en aquelles hores. Els fets són mostrats cronològicament tal i com van passar, amb un estil molt proper al dels reportatges i documentals de guerres gràcies a la utilització de la càmera en mà: gairebé no hi ha en tot el film un sol pla fix ni immòbil, la càmera es mou endavant i endarrere, amunt i avall, en molts moments seguint enganxada als protagonistes, dotant el conjunt d'un aire de versemblança i de proximitat que ajuden a transmetre tot l'horror i la desesperació del moment.

Greengrass, a més, separa pràcticament totes les diferents escenes i seqüències del film amb fosos a negre que, en molts casos, adquireixen un marcat to simbòlic com a prefiguració de la tragèdia que està a punt d'assolar la ciutat.

Els fets relatats, d'aquesta manera, apareixen als ulls dels espectadors de la forma més directa, crua i despulada possible, amb un detallisme que glaça la sang. La fotografia d'Ivan Strasburg mostra una ciutat grisa i apagada, sense colors vius i amb poca llum, un fet que augmenta, encara més, la sensació d'angoixa. Els resultats finals transcendeixen la condició de reconstrucció històrica i es constitueixen en una contundent i esfereïdora recreació del funcionament de l'Exèrcit i del poder en general, de l'estupidesa d'unes classes polítiques i d'uns dirigents que podien haver evitat el tràgic gir dels esdeveniments. «L'exèrcit i el govern britànics han acabat amb el moviment pels drets civils a Irlanda», diu Ivan Cooper a la roda de premsa posterior a la manifestació: la violència engendra violència, però si a aquesta violència hi sumem la més terrible de les injustícies (tots els militars que van participar en els fets van sortir-ne il·lesos i indemnes, i van al·legar defensa pròpia per justificar els seus actes) el resultat encara és pitjor. En paraules de Paul Greengrass, «El Diumenge Sagnant és una gran lliçó d'història. No pots derrotar insurreccions, ni terrorisme, ni gue-

rilles, ni Al Qaeda, només amb l'acció militar. Si intentes aquest camí, com vam fer els britànics a Irlanda del Nord i com està fent ara George Bush, només aconseguiries empitjorar mil vegades la situació. Si alguna cosa va aconseguir el Diumenge Sagnant és que el Govern britànic va llançar tota una generació de joves als braços de l'IRA» (declaracions a *El País*, 21 de febrer de 2003).

Proposta d'activitats

- Debat a classe al voltant d'alguns dels temes i de les idees presents a la pel·lícula (religió, violència, nacionalisme, Drets Civils...), relacionant-los amb la realitat mundial dels nostres dies.
- Estudiar, analitzar i valorar la importància que l'IRA ha tingut al llarg del conflicte d'Irlanda del Nord, especialment a partir del Diumenge Sagnant.
- Conèixer la situació política, econòmica i geogràfica d'Irlanda del Nord abans, durant i després del Diumenge Sagnant, així com el paper que hi va tenir el Govern britànic.
- Fer una comparació entre la pel·lícula de Paul Greengrass i altres textos i films relacionats amb el moment històric recreat al film (per exemple, *En el nombre del padre*), buscant-ne les principals idees, les semblances i les diferències que s'hi poden establir.
- Valorar i comentar el paper que les forces de seguretat i l'exèrcit tenen en manifestacions i conflictes com el que descriu la pel·lícula.
- Elaborar una llista amb els personatges principals de la pel·lícula en funció de la seva actitud, les seves idees i la seva evolució al llarg de la història, i relacionar-los amb el desenvolupament de l'acció.

Temes per al debat

- El govern unionista d'Irlanda i el Govern britànic es van equivocar en intentar aturar la manifestació pels Drets Civils de Derry?
- Quin paper tenen o haurien de tenir les forces de seguretat i de l'exèrcit en conflictes com el d'Irlanda del Nord?
- Poden comparar-se el conflicte d'Irlanda del Nord i el conflicte del País Basc?

- La pel·lícula recrea de manera fidel un dels episodis més terribles del conflicte d'Irlanda del Nord. Què en saps d'aquest conflicte? En quin context històric es va produir? Quin paper hi va tenir el govern de Gran Bretanya?

Creus que una història d'aquestes característiques es podria haver desenvolupat en un context diferent?

- Domingo sangriento mostra les vint-i-quatre hores del 30 de gener de 1972 amb una estètica propera als documentals i reportatges de guerra. Creus que és la millor opció per explicar una història d'aquestes característiques? La pel·lícula tindria la mateixa força si el director hagués volgut explicar els fets d'una altra manera? Per què?

- El film de Paul Greengrass segueix amb especial detall quatre personatges molt diferents entre si que tenen un pes destacat en l'acció. Analitza l'actitud i els principis que guien aquests quatre protagonistes. Quin d'ells t'ha sorprès més? Estan tractats de manera realista? Creus que amb la seva intervenció o amb el canvi d'actitud algun d'ells hauria pogut evitar la tragèdia?

- L'Exèrcit britànic va tenir un paper determinant en molts episodis històrics del conflicte d'Irlanda del Nord. Coneixes altres conflictes no militars en els quals l'exèrcit s'hagi vist obligat a intervenir i a utilitzar la força? Quins? Valora i comenta l'actuació dels militars britànics i dels seus oficials a partir dels fets descrits al film. Creus que la seva actuació va ser equivocada o desmesurada? Per què? Com hauries reaccionat si t'haguessis trobat en la pell d'alguns dels soldats obligats a fer les detencions?

- Fent un balanç del que passa a la pel·lícula de principi a final, arribes a alguna conclusió?; què creus que ens vol explicar Paul Greengrass amb aquesta història?; el director s'identifica amb els personatges o es limita a mostrar les seves vivències amb distància i objectivitat?

Sinopsi Sinopsi

A Irlanda del Nord, el 30 de gener de 1972, tretze persones van morir als carrers de la ciutat de Derry (Londonderry per als anglesos) i catorze més van ser ferides per les bales de l'Exèrcit britànic. Eren uns civils desarmats que participaven en una manifestació contra el decret del Govern britànic que autoritzava els internaments preventius. Aquell dia, que es coneix amb el nom de Bloody Sunday (Diumenge Sagnant), va ser crucial en la història del conflicte irlandès perquè va convertir un enfrontament de més de set-cents anys d'antiguitat en una guerra civil, va fer que molts joves s'integressin a l'IRA i va alimentar un cicle de vint-i-cinc anys de violència.

PROGRAMA DE MÀ - SECUNDÀRIA

Títol original: *Bloody Sunday*

Direcció i guió: Paul Greengrass

Producció: Mark Redhead (Irlanda / Gran Bretanya, 2002)

Director de fotografia: Ivan Strasburg

Música: Dominic Muldoon

Disseny de producció: John Paul Kelly

Muntatge: Clare Douglas

Interpretació: James Nesbitt (Ivan Cooper), Tim Pigott-Smith (general Ford), Nicholas Farrell (brigada MacLellan), Gerard McSorley (Lagan), Kathy Keira Clarke (Frances Cooper), Allan Gildea (Kevin McCorry), Gerard Crossan (Eamonn McCann), Mary Moulds (Bernadette Devlin), Declan Duddy (Gerry Donaghy)

Durada: 107 minuts

Vint-i-quatre hores dins l'horror

El gener de 1972, l'Associació de Drets Civils d'Irlanda del Nord, que treballava conjuntament amb grups locals, va convocar una manifestació de protesta per al diumenge 30. La manifestació havia de començar a Bishop's Field, Creggan, el barri catòlic edificat en un pelat turó allunyat del centre i seguiria per Free Derry fins a l'Ajuntament, la seu del poder polític local (protestant) per celebrar un míting. L'objectiu de la manifestació era protestar contra els internaments sense judici, una mesura introduïda pel govern britànic l'estiu anterior per pressions del Govern unionista de Stormont, el qual havia advertit també d'una possible reacció violenta dels protestants davant del creixent malestar dels catòlics. Derry, de fet, és la ciutat d'Irlanda del Nord on va néixer el moviment en defensa dels Drets Civils el 1968. És la ciutat més occidental de Gran Bretanya, a gairebé deu quilòmetres de la frontera amb Donegal, tot i que separada de Belfast pels Monts Sprerrin. Situada a les ribes del riu Foyle, justament abans del punt en què aquest s'obre a un ampli estuari, Derry és una de les ciutats més representatives, i alhora simbòliques, del conflicte entre Irlanda del Nord i la Gran Bretanya. Ja al segle XVII, els protestants lleials a Guillem d'Orange van resistir a la ciutat un llarg setge de l'exèrcit catòlic de Jacob II, i el 1969 la població catòlica del Bogside -el barri catòlic per excel·lència de Derry- va resistir l'atac d'activistes protestants, oficials de policia inclosos, que estaven inten-

tant fer-los fora de les seves cases. Ni tan sols hi ha acord sobre el nom de la ciutat: per als protestants és Londonderry, però els catòlics s'hi refereixen pel seu antic nom gaèlic, Derry, que significa "roureda".

El Govern unionista de Belfast, l'exèrcit i el govern britànics estaven decidits a aturar de manera contundent la manifestació en defensa dels Drets Civils. El comandant de les forces terrestres d'Irlanda del Nord, el general Robert Ford, s'havia reunit amb comerciants protestants del centre de la ciutat que es queixaven dels constants atacs de joves de les zones nacionalistes. El general Ford va ordenar al general MacLellan, comandant de la VIII Brigada, responsable de la zona de Derry, que proposés un pla que, segons va insistir Ford, havia d'implicar la utilització de membres del I Batalló del Regiment de Paracaigudistes com a força encarregada de fer les detencions. Els "paraques" tenien la base a Belfast, on ja havien adquirit una reputació terrible. Mai no havien estat abans als carrers de Derry, però tot i això es va fixar un objectiu: 500 detencions. Malgrat que al principi la manifestació va començar sense problemes, els enfrontaments entre un reduït grup de manifestants i l'exèrcit al centre de la ciutat va acabar desembocant en una tragèdia: tretze morts, catorze ferits i desenes de detinguts va ser el balanç final de la brutal intervenció de la Brigada de Paracaigudistes, que va al·legar defensa pròpia per justificar les seves accions, sense que cap dels seus membres fos expedientat ni jutjat pels fets.

El film de Paul Greengrass explica tot el que va passar aquell fatídic dia, des de la matinada fins a la caiguda de la nit, des de l'arribada de les tropes als carrers de la ciutat assetjada fins a la violenta actuació dels soldats del Regiment de Paracaigudistes contra els manifestants civils, i segueix quatre homes amb una mica més de detall: Ivan Cooper, líder dels defensors dels drets civils, ple d'idealisme i que comparteix el somni de Martin Luther King d'aconseguir un canvi pacífic; Gerry Donaghy, un rebel catòlic de 17 anys, que desitja establir-se i casar-se amb la seva xicota (protestant) però que es veu arrossegat a la mort per l'enfrontament amb els soldats; el general de brigada Patrick MacLellan, comandant de l'Exèrcit britànic a Derry, que es veu pressionat per aturar amb mà dura la manifestació, i un jove soldat, operador de ràdio dels paracaigudistes, que, juntament amb els seus companys, rep l'ordre d'entrar al Bogside. Greengrass, també responsable d'un guió implacable i que dosifica a la perfecció la tensió i la progressió dramàtica, dota el relat d'un nerviosisme i d'una força poques vegades vistes en un film d'aquestes característiques, mostrant el desenvolupament dels fets amb una claredat admirable i sense concessions demagògiques ni sentimentals. D'una duresa en alguns moments difícil de suportar, *Domingo sangriento* no deixa ni un sol moment de tranquil·litat als espectadors i espectadores, però el seu major encert és la voluntat de mostrar, d'ensenyar sense jutjar ni prendre partit en cap moment per un bàndol o un altre.

El director: Paul Greengrass

Nascut l'any 1955 a Cheam, Surrey, Anglaterra, Paul Greengrass va començar la seva carrera en el món del cinema de molt jove, rodant curtmetratges amb una càmera de Súper 8. Després d'estudiar a la Universitat de Cambridge va començar a treballar a Granada Television School filmant diversos documentals, alguns d'ells centrats en el conflicte d'Irlanda del Nord. El 1989 va dirigir la seva primera pel·lícula de ficció, *Resurrected*, i des d'aleshores ha anat alternant la direcció de pel·lícules cinematogràfiques i la realització de documentals i films per a la televisió amb un marcat to social i polític. El gran èxit obtingut per *Domingo sangriento*, per la qual va obtenir l'Ós d'Or del Festival Internacional de Cinema de Berlín, li va obrir les portes de Hollywood, on ja ha dirigit *El mito de Bourne (The Bourne Supremacy)*, (2004).

Filmografia de Paul Greengrass

Resurrected (1989); *When the Lies Run Out* (1993); *Open Fire* (TV, 1994); *The One That Got Away* (TV, 1996); *The Fix* (TV, 1997); *Extraña petición (The Theory of Flight)*, (1998); *The Murder of Stephen Lawrence* (TV, 1999); *Domingo sangriento* (2002); *El mito de Bourne* (2004); *Watchmen* (2006).

Opinions del director

Sobre el conflicte d'Irlanda del Nord

«El Diumenge Sagnant és una gran lliçó d'història. No pots derrotar insurreccions, ni terrorisme, ni guerrilles, ni Al Qaeda, només amb l'acció militar. Si intentes aquest camí, com vam fer els britànics a Irlanda del Nord i com està fent ara George Bush, només aconseguixes empitjorar mil vegades la situació. Si alguna cosa va aconseguir el Diumenge Sagnant és que el Govern britànic va llençar tota una generació de joves als braços de l'IRA».

Llums i ombres del Diumenge Sagnant

«He volgut mostrar les llums i les ombres de l'episodi històric. El més normal en molts films és fer teories de la conspiració, aquelles que redueixen la història a homes de mans blanques o mans negres. Però la realitat és més complexa, ja que hi interactuen molts factors. Per aquest motiu, els tirotejos queden confusos a la pel·lícula, ja que en realitat van ser confusos. Ho vaig construir així deliberadament, poc clar, tal i com va passar. Però la responsabilitat va ser tota dels polítics».

Declaracions a *El País*, 21 de febrer de 2003

Opinions de la crítica

«El film realitzat per Paul Greengrass ens porta, pas a pas i amb ple domini del relat en forma de crònica, a febrils interioritats i poc coneguts laberints d'aquell esdeveniment, que va torçar amb un vendaval de mort i sofriment la vida de milions de persones i va accelerar i intensificar, fins a uns extrems de brutalitat inconcebibles, la violència terrorista tant de l'IRA irlandès com dels mecanismes de repressió estatal britànics. És lúcida i angoixant, per la seva precisió i força premonitòria, la imatge d'aquelles hores que protagonitzen aquesta excel·lent pel·lícula [...]. El relat està compost a partir de jocs de contrapunt, relleus i interaccions de diversos punts de vista que se succeeixen, s'enllacen i complementen conformant una seqüència àgil, nerviosa i complexa, però no dispersa, sinó creadora d'una única i diàfana visió, de qualitats didàctiques excepcionals, fet que converteix el film en una brillant lliçó d'història moderna».

Àngel Fernández-Santos. *El País*, 21 de febrer de 2003